

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

8. An remigantes possint absolvi à quocumque Sacerdote ab omnibus reservatis, tanquam constituti in periculo mortis? Et quid de obsessis, & obsidentibus? Et asseritur mulieres etiam gravidas, quæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

7. Præterea si ineptè quis diceret iudicem habentem potestatem ad iudicandum in causis unius oppidi omnino diversi Regni, aut Provinciae, habere potius jus ad iudicandum de causis alterius Provinciae, quam privatus aliquis homo. Item iudicem Ecclesiasticum constitutum ad iudicandum de causis, verbi gratia decimaribus, eo ipso habere jus ad iudicandum potius quam alium de causis Sacramento, aut de causis fidei; vel iudex civilis de causis militum qui sunt in castris: sunt enim hæc jurisdictiones circa materias longè diversas: Pari ratione in nostro casu, non ex eo, quod unus Sacerdos habeat jurisdictionem circa quædam peccata, censetur habere potius jus circa alia, quæ non sunt aliâ materia illi subiecta. Itaque existimo in illo casu, etiam supposita sententia, sub cuius suppositione disputamus, quemcumque Sacerdotem, etiam simplicem, alias aptum æquè benè posse absolvere à reservatis sibi, & Parocho; respectu enim illorum peccatorum extra articulum mortis uterque est simplex Sacerdos. Hucusque Dicastrillus; qui tamen optime subdit; Quod si in tali casu penitens habeat simul cum reservatis mortalia non reservata; tunc præferendus erit, qui habet facultatem absolventi à mortalibus non reservatis ei, qui est simplex Sacerdos, quia hic habet jus absolventi aliqua mortalia, quæ tenetur penitens præcepto divino confiteri proprio Sacerdoti, qualis est hic comparatione illorum.

RESOL. VIII.

An venientes possint absolvi à quocumque Sacerdote ab omnibus reservatis tanquam constituti in periculo mortis?

Et quid de obsessis, & obsidentibus?

Et asseritur mulieres etiam gravidas, quæ sunt vicina partui, & dolores jam sentiunt, posse à reservatis absolvi.

Et advertitur, quid est faciendum, quando Confessor absolvit penitentem de aliquo casu reservato non habens jurisdictionem? Ex part. 1.1. tr. 3. & Milcel. 3. Ref. 2.

* Quæ nunc hanc sequetur.

§. 1. DE hoc casu dum hæc scriberem interrogatus fui nomine cuiusdam Capellani trerimium Militenium, & adduxi me ipsum in p. 5. tr. 3. ref. 62. * sed quia quærebant Auctores, qui absolute assererent partem affirmativam, attuli Joannem Henricum in q. moral. sect. 5. p. 1. n. 1. ubi sic ait: [Algunos Doctores citados por Tomas Sanchez afirman, que el que esta codenado à galeras, non esta en peligro necessario de muerte, y consequentemente no esta en esse articulo. Pero mas creo, que el no parecer à estos Doctores, que no es peligro de muerte el estar en galeras, es por no aver visto lo que alli passa, que por faltar le cosa alguna para articulo, y peligro de muerte. Y assi yo que he visto los peligros que alli ay, juzgo con Manuel de Sà que este es verdadero articulo de muerte; porque si segun todos los Doctores el primer dia que un enfermo cae de dolor de costado, ò de polmonia, ò modorra entra en el verdadero articulo de muerte y no es menester esperar à que este el enfermo agonizando, quien puede dudar de que el primer dia que un hombre entra en galeras, tenga la muerte mas à los ojos, que el enfermo mas peligroso? Este punto se ha disputado en conclusiones en una Religion muy grave, y los Maestros mas doctos que alli assistieron, resolvieron que la opinion de Manuel de Sà era probable, y lo mismo me respondio à mi un Padre muy do-

cto de la Compañia de Jesus.] Ita ille, cui adde etiam Duardum in Bulla Coena lib. 3. §. 2. q. 2. n. 6. & 15. & licet Sanchez contrarium doceat, quod non censetur esse in proximo periculo, eò vel maxime, quod superveniente necessitate longioris peregrinationis soleant habere Sacerdotes pro confessionibus excipiendi. Verum hac ratione non obstante, adhuc putarem posse absolvi. Et ratio est, quia licet non semper sint in proximo actuali periculo, tamen illud semper probabiliter timent; sic Mazzuchellus de cas. reserv. disp. 1. q. 3. diffie. 28. n. 106.

2. Sed quid dicendum de obsessis, & obsidentibus? de hoc casu etiam interrogatus fui, annis elapsis tempore obsidionis Civitatis Cremonæ auxilio Dei, & prudentia, ac fortitudine Excell. Marchionis de Catzena ab incurfu Gallorum feliciter liberata, & tunc adduxi Mazzuchellum. ubi supra n. 99. sic asserentem. Tertio enumerantur obsessi, & obsidentibus; Intellige tamen cum triplici limitatione. Primo, quod nomine obsessorum ij tantum veniant, qui actu incumbunt defensionis Oppidi, vel Civitatis obsessæ; non verò alij, qui in loco tuto recepti possunt esse immunes ab ictibus inimicorum, nisi forte etiam ipsi probabiliter timent in ipsos crudelius post expugnationem, quæ verisimiliter timeretur, levitum hostem, & ante expugnationem desperarent omnem copiam Confessoris habentis legitimam auctoritatem absolventi.

3. Secundo, quod bellum sit utrinque iustum; id est obsidio sit iusta ex parte obsidentium, & ex parte obsessorum sit iusta defensio.

4. Tertio, quod qui obsidentur de proximo expugnentur bombardis obsidentium, & pariter obsidentes ipsi arceantur de propè bombardis obsidentium. Unde si ij qui obsidentur, non expugnentur bombardis obsidentium, aut obsidentes ipsi à longè starent; tunc quia non censentur in proximo mortis periculo, inde est, ut non possint à simplici Sacerdote absolvi. Sicuti nec obsidentes ipsi absolvi possent, quoties ex parte illorum bellum esset iniustum, neque obsessi, dato quod ex parte illorum esset iniusta defensio. Hæc ille, qui citat Bossium, Ripam, Sylvestrum, & alios.

5. Nota etiam non desisse Doctores, asserentes mulieres etiam gravidas, quæ sint vicina partui, & dolores jam sentiant posse à reservatis absolvi; licet alias peperissent, & fuissent expertæ se non periclitari in partu, nec pati notabilem difficultatem, quales sunt femina rustica, quæ modicum difficultatem in pariendo patiuntur, etiam si gemellos pariant. Ratio autem horum DD. est, quia qualibet mulier gravis, licet sit assueta faciliter parere, tamen est reputanda in mortis periculo, cum partus de sua natura sit res periculosa. Et sicut qui plures tempestates maris evasit, adhuc tamen censetur in mortis periculo, si in nova maris tempestate sit; ita mulier ea, quæ partui est proxima, censenda est in mortis periculo: non obstante quod aliàs experta sit se parere sine difficultate, & periculo; & tum quia posset contingere, ut in utero haberet gemellos, vel partum majorem solito; Et ita hanc sententiam præter alios Doctores à me citatos tenet Magister Inojola in directorio vers. circa absolutionem à peccatis fol. 306. ubi sic ait: Quis verò censendus sit articulus mortis, scire opus est; ne forsitan moraliter distinguentes articulum, & periculum probabile, negemus periclitanti spiritualium subsidium ab Ecclesia constitutis in articulo mortis salubriter præstitutum. Pix namque doctrinæ multum aridet sententia Sylvestri, & Navari, docentium quod periculum mortis, licet naturaliter, & physice differant, non tamen moraliter in materia favorabilissima animabus periclitantibus,

De Aliquibus reservatis. Ref. IX. &c. 269

clitantes, & indigentibus spiritualibus auxiliis. Iura namque, quæ hujusmodi remediis piè provide-
runt, nullatenus ad vim terminorum attenderunt, sed
ad necessitatem potius, quæ utrobique urget. Undè
ille dicitur positus moraliter in articulo mortis, quo
arbitrio boni viri naturaliter est in periculo mortis,
propter infirmitatem, vel propter violentiam, quan-
do bellum actuale aggreditur, vel mare (ubi solent
navigantes periclitari) vel quando etiam mulier
gravida vicina est partui, quantumcumque affueta
facile parere. Ita ille. Sed in his omnibus superius
dictis ego non recedo à sententia, quam docui, ubi
suprà ref. 61. & 62.

6. Sed notanda est hic obiter doctrina singularis
Joannis de Soria in *Epilogo summarum part. 2. tr. 1.*
refol. 1. disp. 6. §. circa Casus reservatos; ubi docet,
quod quando Confessor absolvit penitentem in
aliquo casu reservato, non habens jurisdictionem,
si penitens credit se fuisse validè absolutum, non est
quod postea Confessor laboret; cum enim penitens
fuerit absolutus ab omnibus peccatis, fuit etiam in-
directè absolutus à reservatis per infusionem grati-
æ. Demum hæc opinio ex absolute prolata,
mihi non placet; idèd puto sequendam esse sen-
tentiam Martini de San Joseph in *mor. 1. Confess.*
tom. 1. lib. 1. tract. 25. de penitent. num. 10. ubi sic
ait. Quando el penitente se confesò con buena
fée, però la absolucion fue invalida, como de ca-
sos reservados de que no pudo absolver al peni-
tente, esta obligado el confessor à avisarle del yerro,
para que se confesse otra vez, porque el confes-
sor es Pastor espiritual y deve mirar por su utilidad
espiritual en caso grave como este, donde el mismo
confessor causò el daño. Però si se ha de seguir
grave daño del aviso, non ay para que darle donde
no ha de aver utilidad, que solamente avia de servir
de volver à confessar los pecados, cosa que no es
de tanto momento, que se aya de obligar con tan
grave daño, salvo en peligro de muerte, donde se
puede temer, que no se volver à mas à confessar,
que à qui siempre se recibien bien semejantes avi-
sos. Ita ille, cui adde Remigium in *pract. Confess.*
tr. 5. cap. 5. §. 20. n. 3.

RESOL. IX.

*An remigantes sint in articulo mortis, ita ut possint
absolucionem obtinere, ac ceteri moribundi? Ex
p. 5. tract. 3. Ref. 62.*

§. 1. **A**git de hoc casu Hurtadus de Mendoza ubi
suprà vol. 1. de fide disp. 84. sect. 8. §. 126.
& sic asserit. De remigibus est controversia, sintne
in mortis articulo? Sà ver. absolutio, n. 4. censet eos
esse in vita discrimine. Sanchez eo cap. 13. censet
oppositum. Ego modò componam utrumque, quan-
do aggradienda est longa, ac biremibus periculosa
navigatio, remiges sunt in mortis articulo, ut de
ceteris cum simili periculo navigaturis dixit rectè
Sanchez & Suarez disp. 21. sect. 4. num. 23. Ratio
est, quia homines frequenter pereunt in ea occa-
sione, & est omnibus periculum pereundi, licet
enim non sint omnes perituri simul, at certè omnes
simul sunt in periculo, nec scitur quis sit evasurus.
Nec expectandum est, ut suboriantur procella, tunc
enim & Confessarij sunt pauci, & multa peniten-
tium turba, & post ponuntur remiges ceteris navi-
gantibus, quia sunt sex biremibus. Nec confessio
tunc fit integra; tutius ergo est confessione integra
præire periculo, quam eam in tempestate dimidia-
re, ubi totum animum occupat præsens mors in-

Tom I.

tenta procellis. Ego quidem existimo, qui ejusmodi
ineunt navigationes teneri per se lege charitatis ad
se Deo reconcilians, excusari autem nonnullos ex
ignorantia, aut inconsideratione. Item cum imminet
pugna navalis, remiges sunt in periculo mortis. In
his occasionibus accipiendus est Pater Sà, in qui-
bus Pater Sanchez non adverstatur. Extra hos ca-
sus non sunt remiges in mortis articulo; sicut nec
quivis miles prædicatorius est in eo, sed illi dumtaxat,
qui prælio sunt vicini, longè enim absente oc-
casione certaminis non sunt in vita periculo. De iis
loquitur Pater Sanchez, de quibus non est accipien-
dus Pater Sà, & hæc omnia docet Hurtadus *loc. cit.*
Sed circa præsentem quætionem ne deseras videre
Bellochium de *casibus reservatis. p. 1. q. 2. num. 130.*
& Finellium de *casibus reservatis. c. 8. n. 8.* Torreblan-
cam in *pract. iur. spir. lib. 4. cap. 6. n. 24. & 26.* qui-
bus adde post hæc scripta visum Ægidium Trullen-
ch in *Bulla Cruciatæ lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 8. n. 5.*
ubi sic ait. Damnati ad triremes non censentur in
hoc periculo, quidquid dicat Sà ver. *Absolutio, n. 4.*
quia id periculum non est proximum, & si aliquan-
do contingat periculum, Sacerdos in triremibus ire
solet confessiones periclitantium excepturus; atque
sæpè triremes ad portum accedunt, in quo est Sa-
cerdotum copia. Ita Trullench.

RESOL. X.

*An bannitus, qui impunè potest occidi, sit in peri-
culo mortis, ita ut possit absolvi, ut moribun-
dus?*

*Et quid, si habeat salvum conductum? Ex part. 5.
tract. 3. Ref. 64.*

§. 1. **R**espondet affirmativè Naldus in *Summa*
ver. absolutio à censuris num. 5. Floronus
de *casibus reservatis p. 1. cap. 4. §. 8. n. 9.* & Bello-
chius in *praxi Theol. mor. part. 1. q. 2. num. 133.* ubi
sic ait: Adde absolutionem ab omni peccato, &
censura posse dari per quemcumque Confessarium
illi bannito; qui potest ubique impunè occidi; &
ratio est, quia ubique & semper versatur in pericu-
lo mortis, non potest tamen illi dari absolutio si ha-
beret salvum conductum. Ita ille.

RESOL. XI.

*An damnati ad mortem sint in articulo mortis, ita ut
possint absolvi modo, quo supra dictum est de aliis
moribundis.*

*Et an si damnati habeant peccata reservata, non tea-
neantur mittere Confessarium, nec Confessarius tea-
neatur adire Superiorem pro facultate etiam si pos-
sit, & etiam si sint simul in eadem domo Prælati;
& subditi? Ex p. 5. tr. 3. Ref. 61.*

§. 1. **A**d hunc casum ita respondet Hurtadus de
Mendoza vol. 1. de fide disp. 84. sect. 8. §.
125. Afficiendi ultimo supplicio sunt in mortis arti-
culo; lata igitur sententia, & instante executione,
sunt in eo mortis articulo, in quo nulla est reserva-
tio: Nec tenentur mittere Confessarium, ut petat à
Superiore facultatem, quia rectè monet Pater Sanch.
illud futurum oneri Confessatio potius, quam peni-
tenti, qui quidem adire non potest. Adde eum non
teneri eum Superiorem adire, quamvis possit, e.g. sine
simul in eadem domo Prælati & subditi. hic ha-
beat crimina reservata Prælati, non tenetur illum
adire magis, quam si esset ex morbo moribundus.

Z 3 Ad